

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

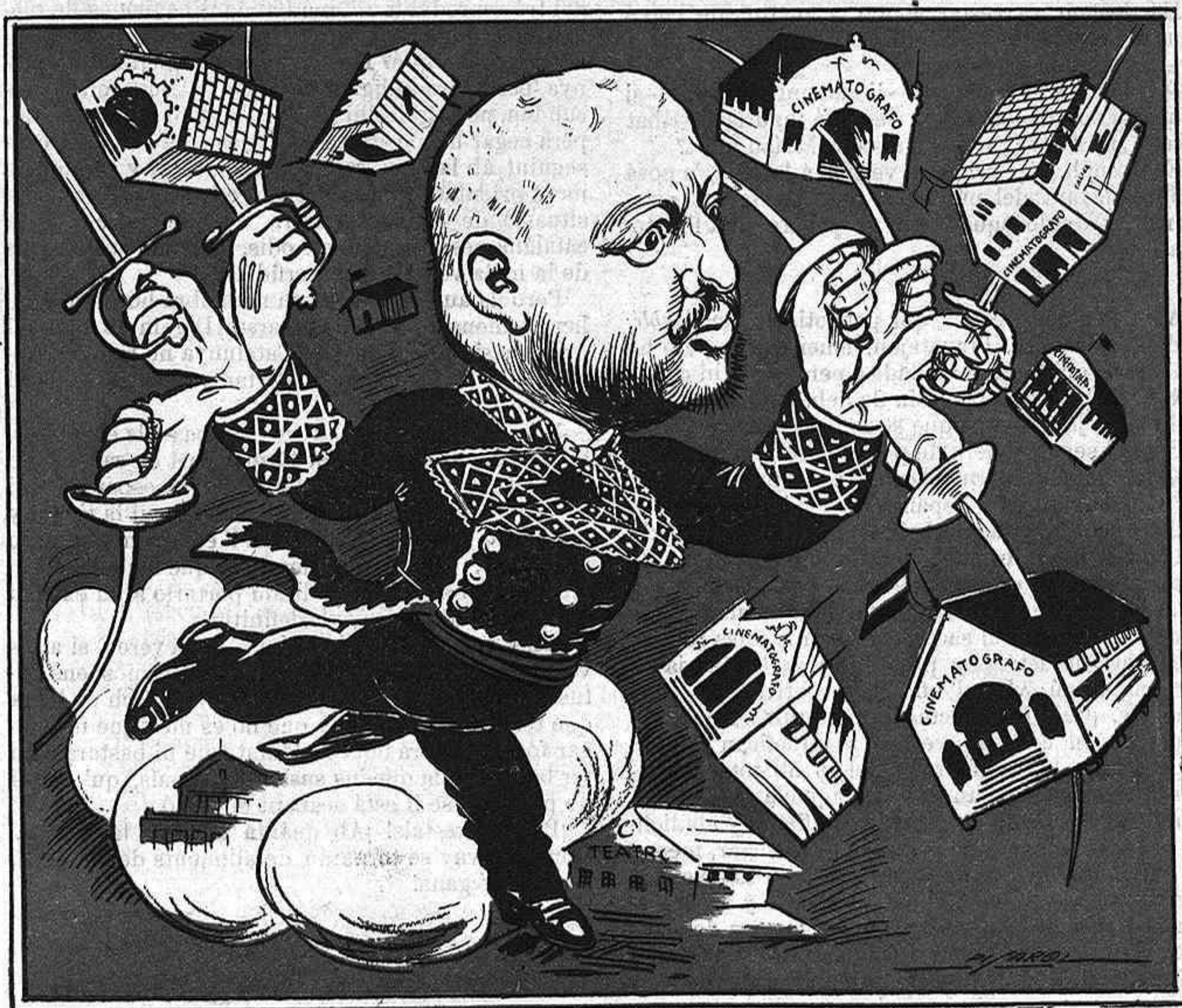
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

L' HERODES DELS CINEMATÓGRAFOS

*Si no 's calma sa trágica entereza,
no va aquí á quedar «cine» con cabeza.*

LAS VESTALS

EL fals patriotisme, el patriotisme de *double*, té á Madrid un temple, y aquest temple té una comunitat de vestals més ó menos averiadas que han prés al seu cárrech l' encendre el foch: un foch que no será may sagrat, sino foch d' odis y discordia per l' intenció, y en realitat, afortunadament, foch de fallas, pura flamarada.

Aquestas vestals tan fácils á l' auto-indignació 'm recordan á un tipo, per las sevas raras ben conegut vint anys enrera dels banyistas de la Espluga de Francolí. En Joseph de la Font, l' amo de l' aygua, era un jayo ressech, begut de galdas, desdentegat, de mirada punxant y paraula feridora. Ell bé hauria pogut exigir un tant á cada ayguader, fentse una rendeta gens despreciable; pero s' estimava més cobrar els seus drets de propietari ab la facultat que s' havia adjudicat de renyarlos, insultarlos y aturdirlos. A la font no hi anava ningú, que per un motiu ó altre deixés de ser objecte dels seus reganys, com si tingués el propòsit de que aquella aygua salutífera li fes mal profit.

Un dia qu' estava més encés que una carretilla, trayent foch pels queixals y espurnas pels ulls, un banyista se li va quadrar, dihentli:

—Tot aquest enfado vostre es fingit, no 'us surt de dintre. Ho feu veure qu' esteu enrabiats; pero ni ho esteu ara, ni ho heu estat may.

En Joseph va restar sòptat, y medint de cap á peus al seu interlocutor, li digué ab veu reposada:

—¿En que ho coneixes?

—Home, es molt senzill:—li respongué aquell—si aquestas enrabiadas fossin de debó ¿hauriau arribat á vell? ¿no faria ja molts anys que seriau mort?

En Joseph, per primera vegada á la vida, 's posá á riure davant del públich al qual tractava d' este-mordir, y desde aquell dia va perdre tota l' autoritat.

* * *

Aixís son las vestals del patriotisme de *double*: cridan, esbalotan, bravatejan, amenassan, pero ho fan veure qu' están enfadadas, porque els hi convé ferho veure. Si s' enfadessin de debó no haurían envellit tant; ja fa temps que serían al cementiri.

Però la seva manera de procedir resulta insoporable y altament pernicioso en un país tan pertorbat y endarrerit com Espanya, que necessita com el pá la concordia y la pau baix l' imperi de la reflexió y l' bon sentit, si es que aspira á referse per entrar dignament en el concert dels pobles civilisats.

Lo primer que haurían de fer las vestals fora renunciar bonament al sacerdocí de una falsa religió, que tants desastres ha produhit, y en la qual ja no hi creu ningú, vista l' eficacia negativa dels seus miracles. ¡Galdosos efectes ha produhit el culte de la patria, tal com las vestals el practican y volen imposarlo!... Las catástrofes del 98 ab todas las sevas conseqüencias han esvahit aquella fé cega que avants avassallava á un poble irreflexiu y abúlich. ¿Y pot concebirse que tot s' haja d' ensorrar, menos els culpables de las hecatombes? ¿Sols las vestals han de sobreviure ab tots els seus vicis y concupiscencias? ¿Ha de durar eternament la seva dominació? ¿Han de tenir el privilegi perpetuo del monopolí patriótic, ab el dret de fulminar excomunións y amenassas contra 'ls veritables patriotas, que per

lo mateix que volen una Espanya nova, pugnan per acabar ab todas las iniquitats y torpesas de la Espanya decrepita?

Semblant pretensió, á forsa de ser odiosa, ha degenerat en risible.

Perque las vestals que temps enrera encare trobavan algún ressó en certs esperits excessivament suggestionables, han acabat per quedarse solas, y 'ls seus xiscles se perden avuy en el desert de la indiferencia.

* * *

Está ben vist que l' pensament de Catalunya 's va expandint per tot Espanya, sembrant arreu la vida y la esperanza.

Els últims debats parlamentaris, que las vestals hagueren d' escoltar en silenci per falta de rahóns que oposar als irrefutables arguments de la representació solidaria, han determinat un nou y poderós avens de l' infiltració del esperit patriótic de Catalunya en la conciencia nacional. Mentres la Solidaritat parlava, las vestals ab las unglas erissadas no tenían més consol que l' de masegar las sevas túnicas, y l' foch, en tant, se 'ls anava extingint. Invadía l' temple una fredor de mort, y era precís escalfarlo á tota costa.

En els fets de Santiago de Xile anaren á buscar els encenalls. ¡Ab quina pressa 'ls abocaren á l' ara! ¡Y quina flama desseguida! Pero també quina fumeral... Tot ho deixava enterbolit y feya plorar els ulls. Y mentres entre las vestals de la política oligárquica y de la premsa rotativa s' entaulava una competencia de histerisme, se sentia, com en un teatro, terrible soroll d' espasas entre bastidors, y 's percibían llampechs de rehina y l' terratrémol esgarriós del tró reproduhit ab una llauna. Efectismes de melodrama bunyol.

¿Y tot per qué? Per veure d' exasperar á Catalunya, per veure indignar als bons patriotas que la secundan, pera ferlos'hi perdre l' aplóm y la serenitat, pera cegar las positivas ventatjas que han anat conseguint ab la seva campanya constant y magníficament orientada, pera retrotreure las cosas á la trista situació de dos anys enrera, en que sobre la terra catalana pesavan tots els odis, todas las suspicacias de la mala volensa y la perfidia!

Però 'ls autors de aquesta maniobra burda ja deuen comensar á desenganyarse. Diguin lo que diguin, fassin lo que fassin, Catalunya no rabiara. Conegut es el joch que 's portan y además se 'ls hi veuen las cartas.

Y l' plet que 's ventila no son pas ells els qu' están cridats á fallarlo, per formar part en causa y no ser just que l' resolguin. Es el poble espanyol qui en última instancia donará la rahó á qui la tingui y millor la patentisi. Y fins ara l' enemich ho fa tan malament, que ni que nosaltres que maquiavélicament l' aconsellessim podriam portarlo á un extrém tan propici al nostre éxit definitiu.

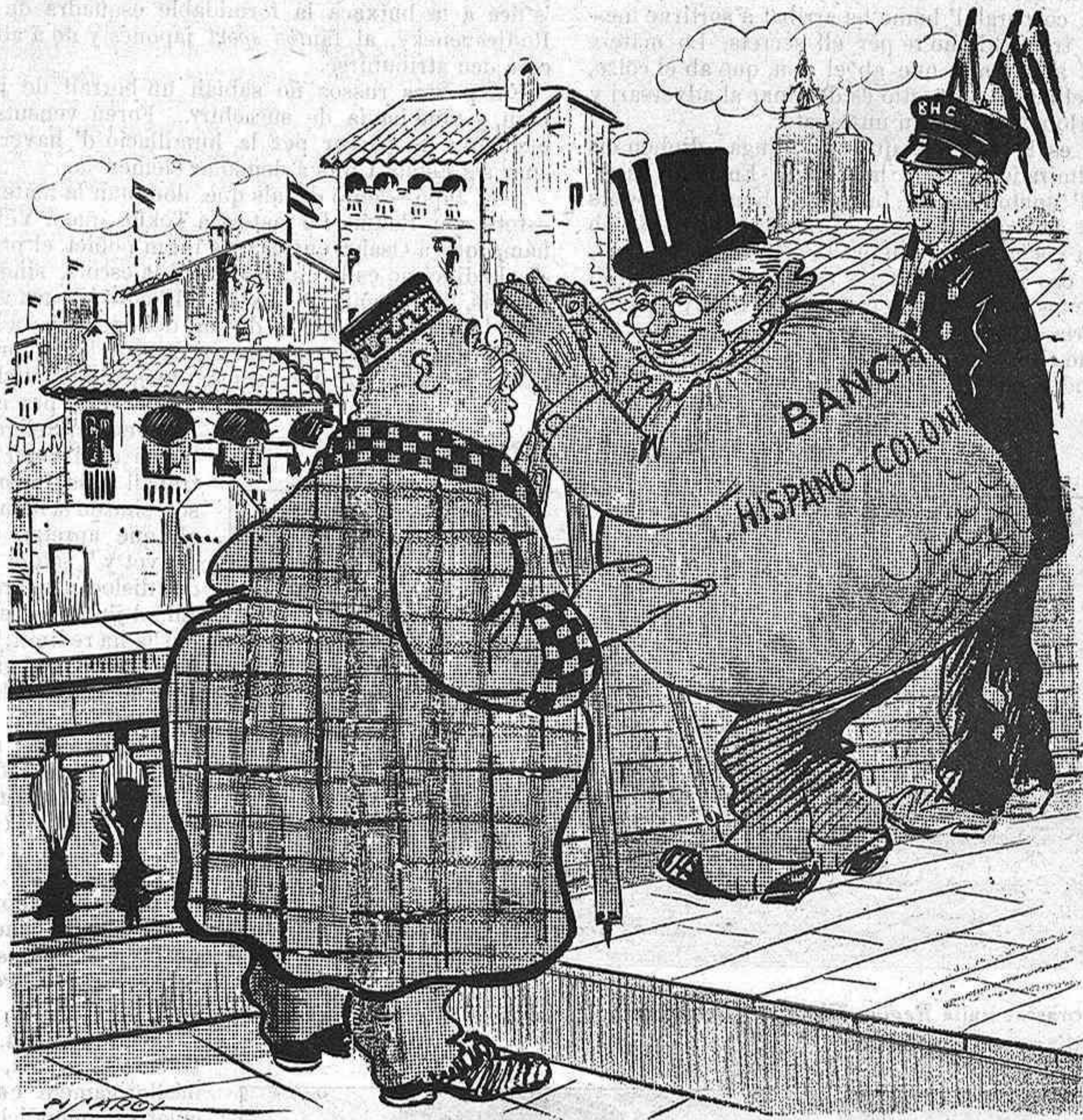
A las vestals las hi dirém:—Persevereu, si aixís voleu, que á nosaltres lluny de molestarnos, ens entusiasma el vostre suicidi. Prompte l' foch de l' ara que teniu per sagrada, y que no es més que un vulgar fogó, quedarà tan escaldufat, que ni bastará pera fer bullir l' olla que 'us sustenta. Al país, qu' es qui ho paga tot, se li está acabant el carbó.

¡Pobras vestals! ¡Ab quanta facilitat las exaltacions de avuy se tornarán defalliments de debilitat, badalls de gana!

P. DEL O.

LA REFORMA DEL CASCO ANTICH

—¿Qué?... ¿Que ja van á comensar las obras?

—¡Cál... Tot aquest moviment de banderes no té altre objecte que fer la por als vehíns perque desembrassin els pisos.

* * *

En un recó del pensament,
hont las urpadas de la gent
no hi poden res, hi tinch guardat
un dóls secret tot perfumat.

El meu secret es gran, profón.
Si l' esbombés, ara, pel món,
no donaría poch que dí!
quín rebombori entorn de mí!

El meu secret no 'l sab ningú;
d' aixó, amor meu, n' estich segú.
Tu solsament el pots sabé
y ab tot, ja veus, tu no 'n sabs ré.

Alguna volta, á mitja nit,
quan, desvetllat, damunt ton pit
mon pálit front he descansat
y revelarte'l he intentat,

mos llabis prou s' han entrobert
per darli pas, mes es lo cert
que 'l meu secret-revelació
tot s' ha esvahit ab un petó.

MAYET

Rakumanía

¿Has vist en Rakú?

Jo tampoch. Y espero no anarlo á veure.

M' inspiran aversió profundíssima tots els espectacles qu' en una forma ó altra representan la glorificació de la forsa més ó menos bruta, més ó menos neta.

L' hércules que aixeca un automóvil ab dotze personas, l' home que aguanta el disparo d' un canó d' artillería, el titán que á cops de puny trinxa una llamborda... ¿son aquests els miralls que á la humanitat li convenen?

Jo crech que no. Y predicant ab l' exemple, passo sistemáticamente de llarch per davant dels locals ahont tals habilitats s' exhibeixen.

Pero no tothom pensa com jo. Y de que no hi pensa, bona prova n' es l' éxit que á Barcelona está obtenint el japonés Rakú.

¿Quí es en Rakú?

Un fill del imperi del Sol naixent, professor de jiu-jitsu, ó com si diguessim del art de lluytar á

còssas y á cops de puny ab relativa delicadesa.

Dedicat desde la més tendra infància á n' aquest exercici corporal, l' home ha arribat á sortirne mestre. La trompada no té per ell secrets. Lo mateix la clava ab la mà, que ab el peu, que ab el colze, que ab el nas. La qüestió es dominar al adversari y revolcarlo per terra com un sabatot.

—No es la força lo qu' en ell juga—diuhen els seus admiradors,—sinó la ciència. En Rakú ha estudiat l' anatomía, ha buscat al home els punts flachs, y á favor d' aquests coneixements lluyta ab ventatja y s' emporta sempre la victòria.—

Y el cas de 'n Rakú no es una singularitat ni molt menos. De creure lo que 'ls rakuistas propalan, la majoria dels japonesos son com ell.

¿A qué sinó al jiu-jitsu 's deu l' aclaparador triomf dels súbdits del mikado sobre 'ls russos?

Si en Nogui va entrar á Port-Arthur; si l' Oyama y en Kuroki s' apoderaren de Mukden; si en Togo 's ficá á la butxaca la formidable esquadra de 'n Rodjesvensky, al famós *sport* japonés y no á altra cosa deu atribuirse.

Els pobres russos no sabían un borrall de jiu-jitsu, y ¿qué havia de succehir?... Foren vensuts y hagueren de passar per la humillació d' haver d' anar als Estats Units á demanar clemencia.

—Al Japó—sento dir als que dominan la materia—tots son Rakús. Lo mateix á Tokío, que á Yokohama, que á Osaka, que al més ínfim poblet, el principal edifici no es la universitat ni la escola, sinó el gimnás, l' academia de jiu-jitsu. D' aquí la seva agilitat, la seva sanch freda davant del enemich, la seguretat ab que persegueixen y logran la victòria. Sí!... El *perill groch*, tan remenat pels diplomàtics,

no estriba precisament en la intel·ligencia ni en l' amor al treball dels japonesos, sinó en la manya ab que apretan un ganyot y 'l salero ab que dislocan un bras. Ell, el jiu-jitsu, es el qui 'ls ha redimit; ell el qui tantas vegadas els ha permés cridar; *¡Banzai, banzai!*...

Aixó explica l' actual éxit de 'n Rakú á Barcelona. Agotada ja la veta de *La Gaita blanca*, ¿cóm no entusiasmarse ab un home que representa á una nació que tan portentosas coses acaba de realisar?...

La guitza sabia, la trabeta científica, el desllorigament calculat y metódich... ¿pot donarse res més sugestiú, més hermos, de més intensa força atractiva?...

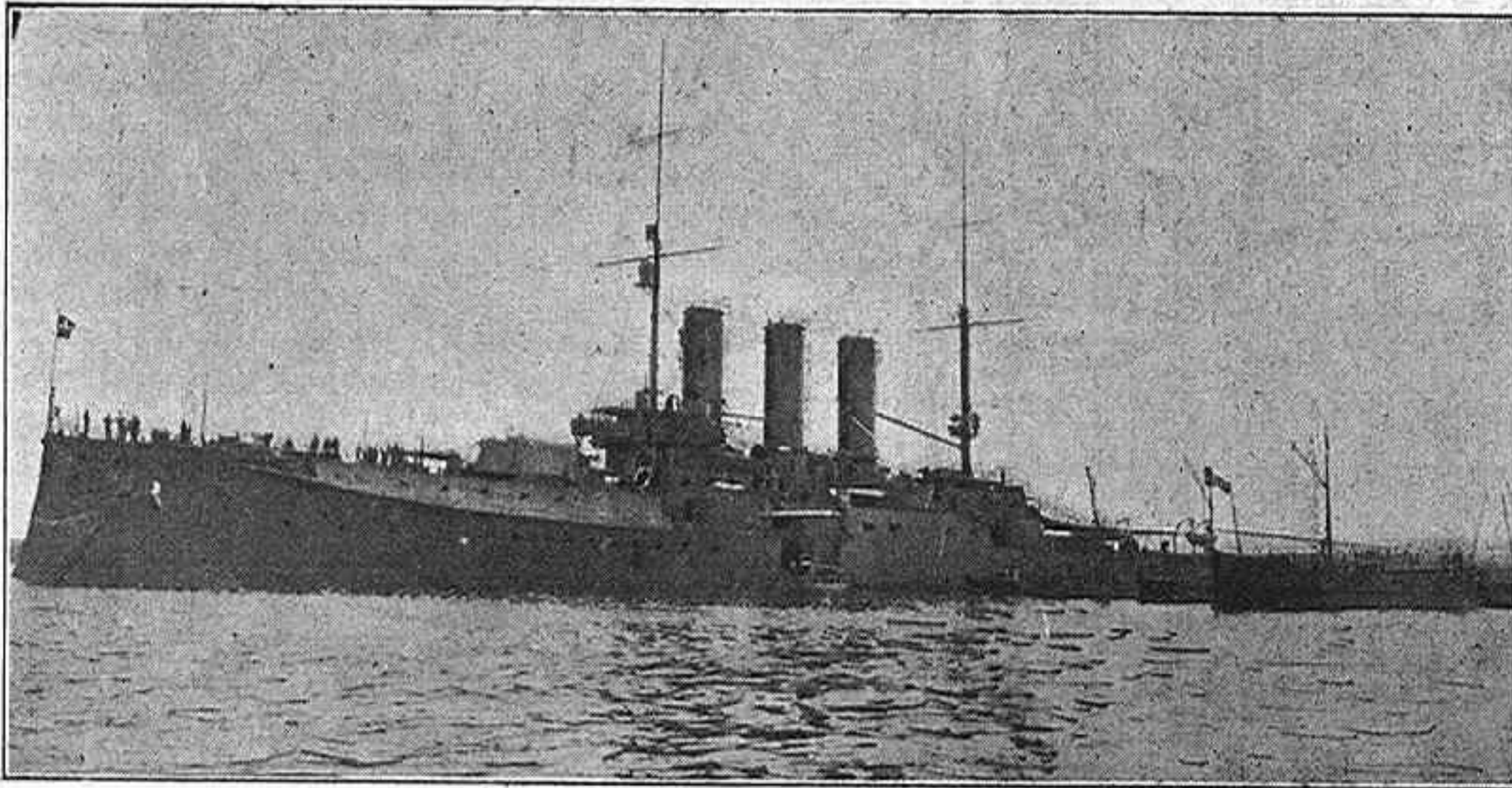
Bondadós y gens esquerp, el japonés ha obert escola, y en las horas que 'l seu contracte li deixa lliures 'dona lliçons als qui, cansats del *foot-ball*, veuhen en el jiu-jitsu la xifra y 'l resúm de la perfecció humana.

Entre la joventut y fins entre alguns que ja podrián tenir enteniment, la veu es general:

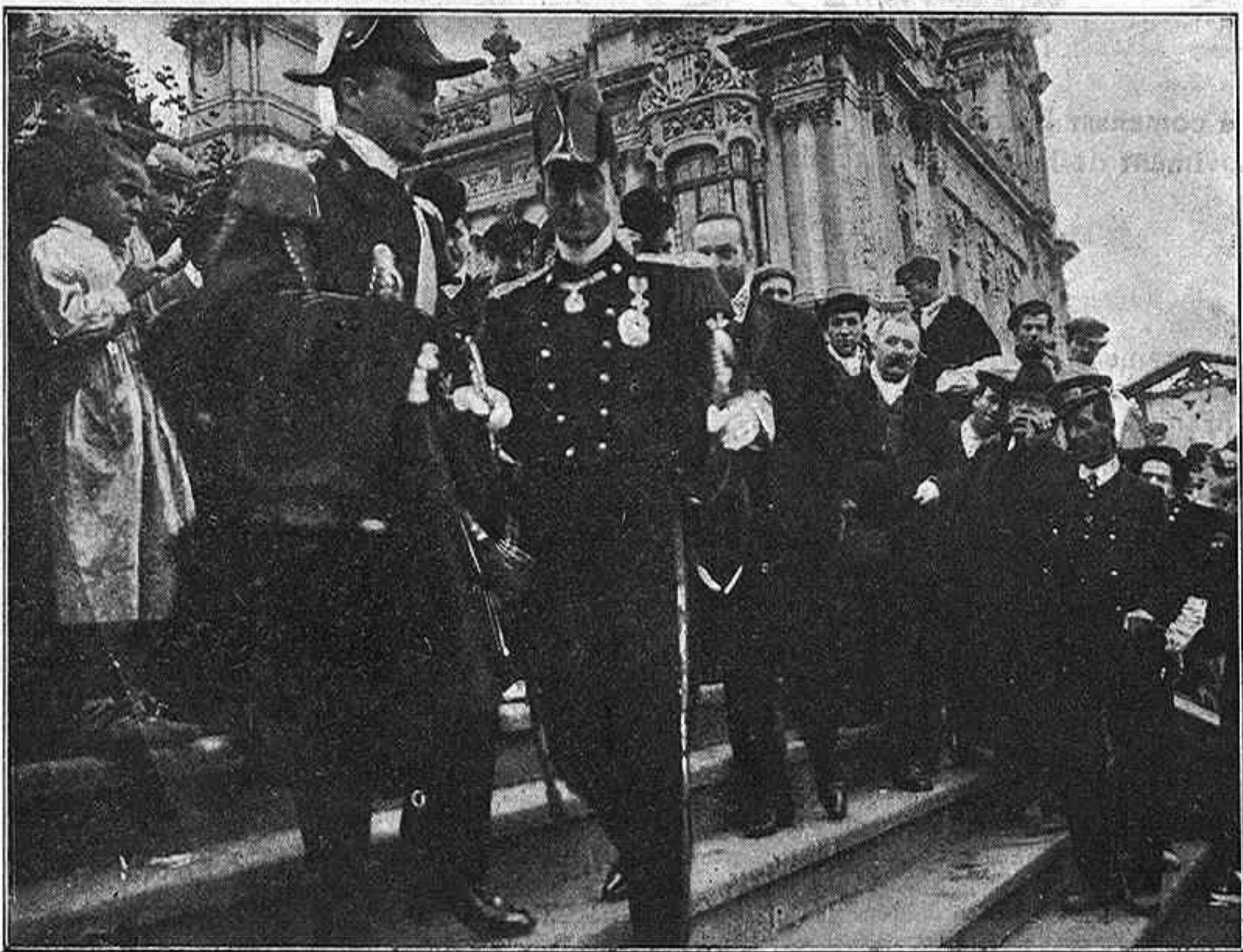
—Possehint el jiu-jitsu, ja 's té tot. Sis lliçons de 'n Rakú son lo suficient pera convertir á un home en un Aquiles.—

Sens dupte que 'ls que aixís s' expliquen

LA VISITA DE LA SENMANA

L' acorassat italiá *Regina Elena* que, comandat pel duch dels Abruzzos, ha passat uns días en el nostre port.

El duch dels Abruzzos desembarcant á las escalas de la Pau pera anar á visitar las autoritats.

tenen rahó; pero... Aprengué certa vegada un jove las reglas de natació en un llibre molt ben il·lustrat ab numerosas láminas. Era un llibre admirable. Pera sostenirse s' havia de fer aixó (lámina 1.ª); pera avançar s' havia de fer alló (lámina 2.ª); pera girarse era precis fer alló altre (lámina 3.ª).

Sapigudas ja todas las reglas, se llensá l' home al mar, y ¿qué va succehir? Que als cinch minuts ja estava ofegantse y á las vintiquatre horas era al cementiri.

Res d' extrany tindria que á molts dels que avuy aprenen el jiu-jitsu ab el professor Rakú, el primer día que 's trobaran en la necessitat de barallarse els fessin una cara nova.

A. MARCH

El vigilant del meu barri

Es un xicot molt trempat
el vigilant del meu barri,
mes com es aixelebrat,
te 'l vehinat algo escamat
ab son contínuo xibarri.

Te poch anys, si bé aixó es cert,
pro n' obstant es una «espurna»,
qu' essent llest com es y expert,
té de la vida nocturna
un coneixement complert.

Y á la nit
ab dalit,
casi bé sempre 'l veureu,
com cantant
vá tancant
tan bon punt tocan las deu.

Quan té las portas tancadas
vá esperant qu' algún vehí
aplaudeixi sas tonadas
y al aplaudirlo, á vegadas,
casi sempre, ha d' aná á obrí.

Que si algún vehí ó vehina
volen aná á descansá,
picant de mans diuen: «Vina»
y 'l xicot mentres camina,
ab el bastó 'ls fá: «Ja vá.»

Y al se aprop,
més d' un cop
ab las claus sol moure brega
volguent dí:
«Soch aquí;
nunca es tarde cuando llega.»

Jo no se 'l que deu tení,
que sens' ser rich ni molt guapo,
al anarme'n á dormí,
festejant per' quí ó per' lli
casi cada nit l' atrapo.

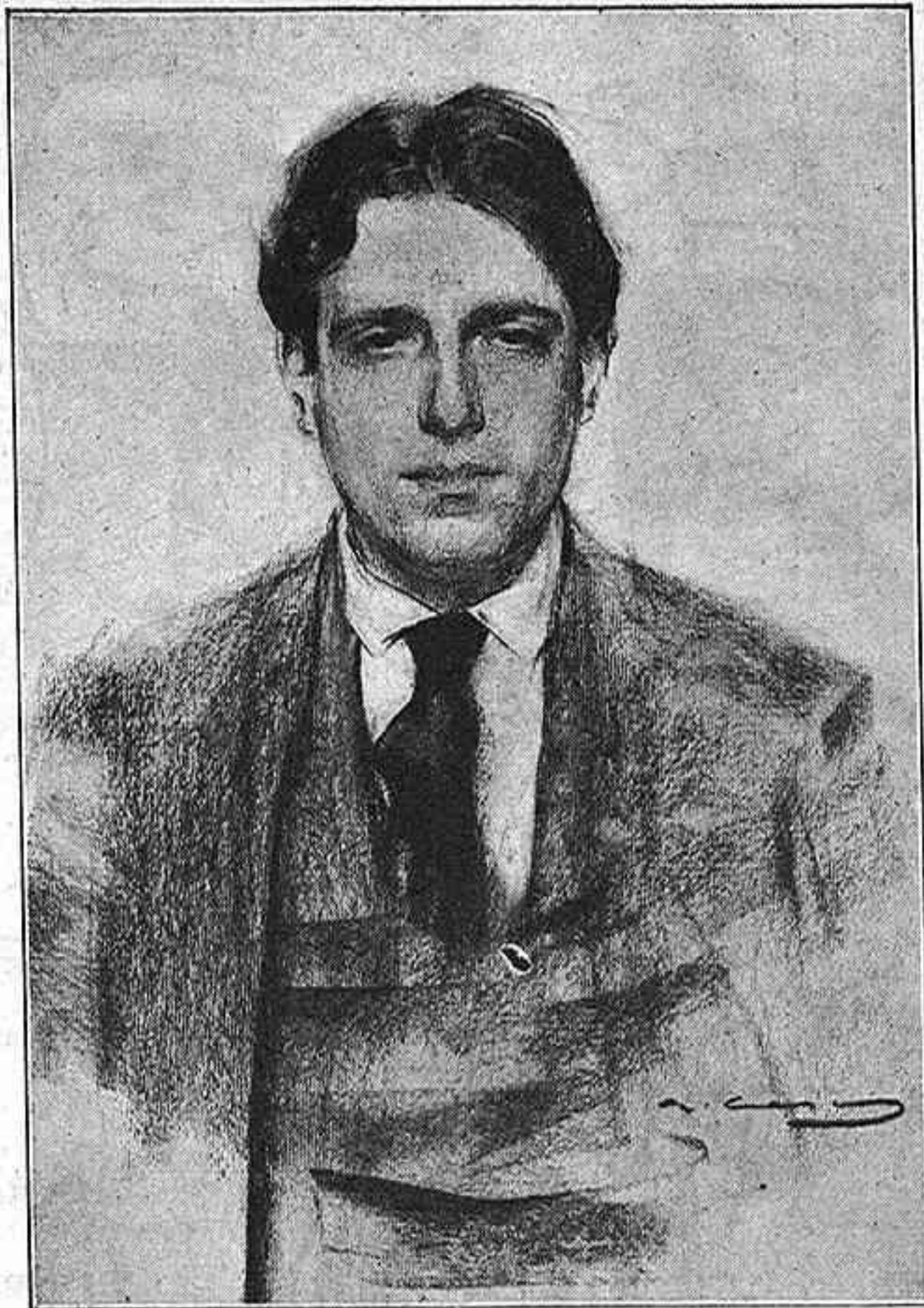
May he comprés com s' ho pesca
que de tal manera engresca
las xicotas, qu' en molts cassos,
boy sentat, prenent la fresca,
l' están voltant á cabassos.

Com qu' es viu
ell hi riu
y 'ls hi fá l' amor á todas,
y ab desmay
ellas ¡ay!
s' hi deixan caure de potas.

Aixís la nit vá passant,
ja fent broma ab las xicotas,
ja ab algún vehí xerrant,
també la *Bohème* entonant...
ó desgraciant las notas.

Ell no s' adorm, cosa certa,
desde las deu que ve al barri
fins qu' apareix l' auba incerta
y Barcelona 's desperta,
sol ó ab altres mou xibarri.

ELS GLOSADORS DE BARCELONA

EUGENI D'ORS (*Xenius*)

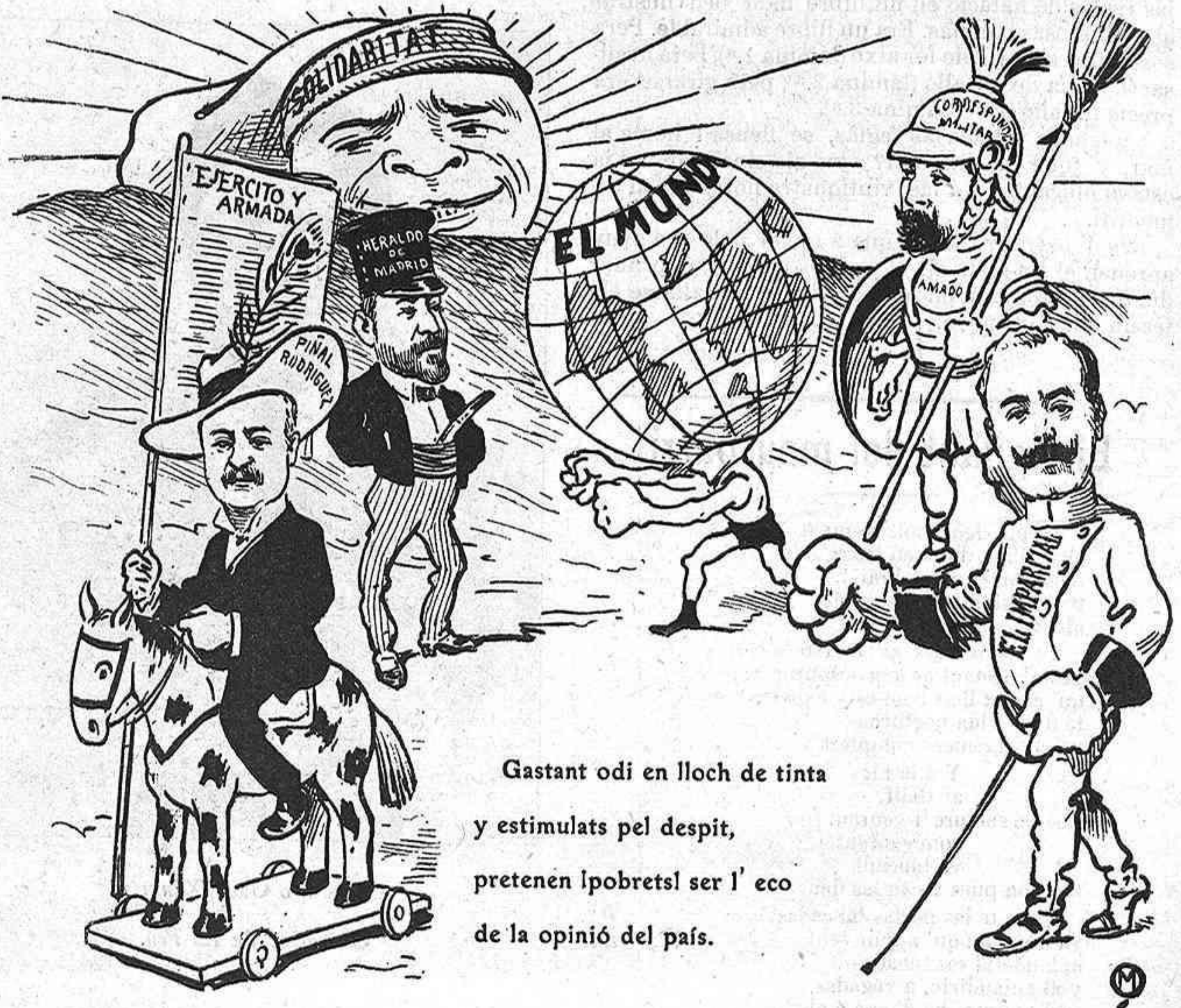
Glosador de *La Veu*.

XARAU

Glosador de *LA ESQUELLA*.

LA PREMPSA ANTISOLIDARIA

Gastant odi en lloch de tinta
y estimulats pel despit,
pretenen lpobrets! ser l' eco
de la opinió del país.

Pro n' obstant
vá «filant»
que 'l vehinat en pau estigui,
que 'l demés
no hi fá res,
xerri, canti, plori ó rigui.

M. CARBÓ D' ALSINA

PER MASSA BONA

I

ADELAIDA Y MATILDE

- Y tú ¿no 'n sabías res, Matilde?
—Res, Adelaida. En Lluís no me 'n ha parlat ni una paraula.
—Ho comprench bé; cosas com aquestas els marits las callan.
—Pero deuben contarse á las mullers com jo. En Lluís me coneix prou á fondo pera saber que noticias aixís no 'm produhirían fret ni calor. Vull dir que no soch celosa. Tinch pretensions de coneixer el cor del home pera no causar-me un trastorn, pera no capficarm'hi ab assumptos d' aquesta índole.
—Jo he cregut precis contarho. La amistad m' hi obligava, y te 'n he fet sabedora pera lo que puga convenirte.
—Y jo t' ho agraeixo. Más que més quan aixó 'm dona motiu pera fer una bona obra de caritat. ¿Sabs que penso?
—¿Qué?
—Ficarme aquesta nena á casa.
—¿Aquí? ¿A casa teva?
—Sí, aquí, á casa nostra, á casa del meu marit, á casa meva. ¿Perque no?

- ¿Una filla adulterina?
—Sí. Una filla órfana, desvalguda, pobre y abandonada. ¿Ahont estará millor que al meu costat?
—Vaja, Matilde, si fessis aixó foras una tonta... ó una santa.
—Ni tontería, ni santedat; bon cor y prou se necessita pera tals determinacions.
—¡Ditxosa tú!

II

MATILDE, (sola)

- ¡Pobre nena! Jo espero qu' en Lluís no dirá que no. ¿Perque abandonarla á mans extranyas? Aprop nostre creixerá vigilada, ben cuidada, ben encarrilada. ¿Quína culpa hi té la pobra criatura? Sí, no 'n tinch cap dupte, en Lluís aprobará 'l meu plan.

III

LLUÍS Y MATILDE

- Molt mal fet de no dirme'ho. ¿Per qué t' ho callavas? En cassos aixís, crech que una confessió teva valía la pena.
—No volfa disgustarte. Compréns que 'm feya cárrech de que pecat amagat es mitj perdonat. Y jo estich convenut de que 'm perdonas.
—De tot cor. Jo 'm faig cárrech de que després de la operació que he suferit havia quedat pera tú com una amiga. Podía seguir essent la teva esposa, pero jamay podía disfrutar del goig de la maternitat. ¡Que hi farém! ¡Prou ho sento jo també, que ab aixó he perdut la il·lusió constant de la meva vida!
—Tú sabs, Matilde, qu' en quinze anys que som casats he procurat complauret, no darte un disgust, evitarte tota pena.
—Ho sé, y aixó 't disculpa als meus ulls. Has volgut assaborir la felicitat de ser pare y has fet niu fora de

casa. Sí, es natural, si tu vols. Pero m'ha disgustat el teu silenci. Podries explicarte, contarme 'ls teus desitjos y las tevas ansias. ¿Tú creus que jo m'hi hauria oposat may? Encare no 'm coneixes, Lluís, encare no 'm coneixes.

—Sí que 'ls coneix els teus sentiments, nobles y generosos; pero volia evitarte un desengany, l'amargantor d'una noticia desagradable. ¿Creus que era decorós el venir á dirte: —Matilde, tinch un'altra dona que m'ha fet pare?— ¿No pensas que presumiria que al dirte aixó 't feriria l'ánima?

—Bueno, pero després de morta ella, aquesta ella que no he conegut, ¿cóm no m'has dit res d'aqueixa infelís criatura, aquesta filla teva, aquesta Lluïseta que queda abandonada? ¡Y als vuyt anys la infelís! No pot ser, no; no será. Lluís, jo 't demano que la dugas aquí, á mon costat, en ma companyia, ben aprop meu, sempre aprop meu. Si Deu ha volgut que no tingues fillas propias, ¿per qué haig de rebutjar aquesta que ara m'envia? ¿Cóm no haig d'estimarla si es teva? ¿Cóm no haig de volguer-la si la desgracia la resguarda fins dels celos que pogués causarme? Pórtamela, Lluís, pórtala aquí á casa.

—¡Ets un ángel, Matilde! Jo 't portaré aquí la Lluïseta.

IV

MATILDE, LLUIS Y LLUISETA

—Aquí la tens, Matilde. Mira á la mamá nova, Lluïseta, abrassala.

—¡Mamá! (abrassantla y plorant.)

—Filla del meu cor, no ploris. Si ets tan bona com hermosa, serás l'alegría d'aquesta casa. ¿Ho veus, Lluís, com no t'enganyava? Lo teu es meu.

V

(Dos anys després.)

MATILDE y LLUIS (aquest ab tres criaturas de sis, cinch y quatre anys respectivament.)

—Matilde.

—¿Qué hi ha, Lluís?

—Aquí 'ls tens.

—¿Qué vols dir?

—Aquí 'ls tens. Ja sabs que vas dirme: *lo teu es meu*. Mira't aquests infelissos que també han quedat sense mare. Aquí te 'ls duch: cúidals, pújals, estímals, ampáralos com ho has fet ab la Lluïseta.

—Pero... ¿qué passa? ¿qué vols dir?

—¡¡¡També son fills meus!!!

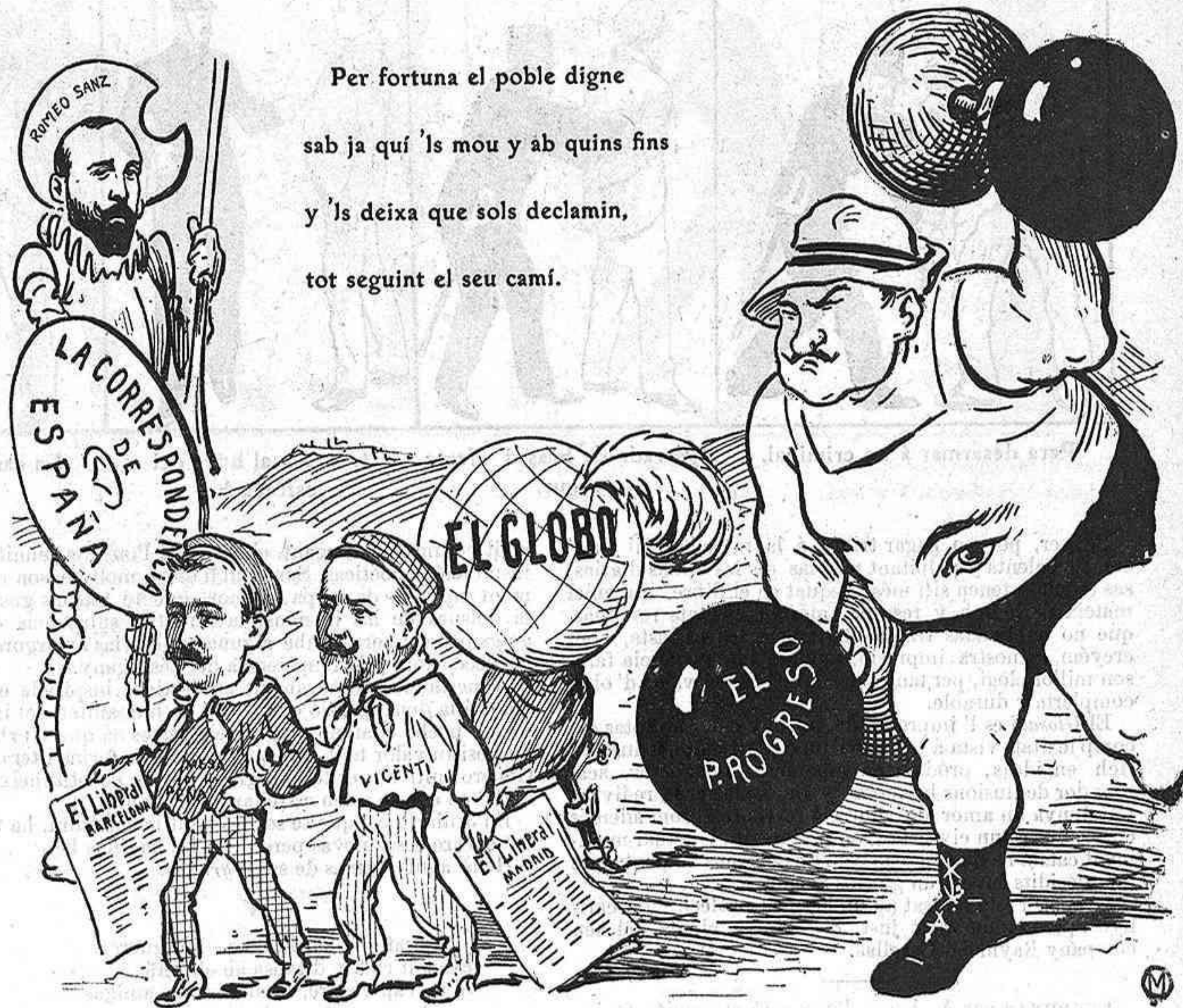
(Teló rápit.)

XAVIER ALEMANY

LLIBRES

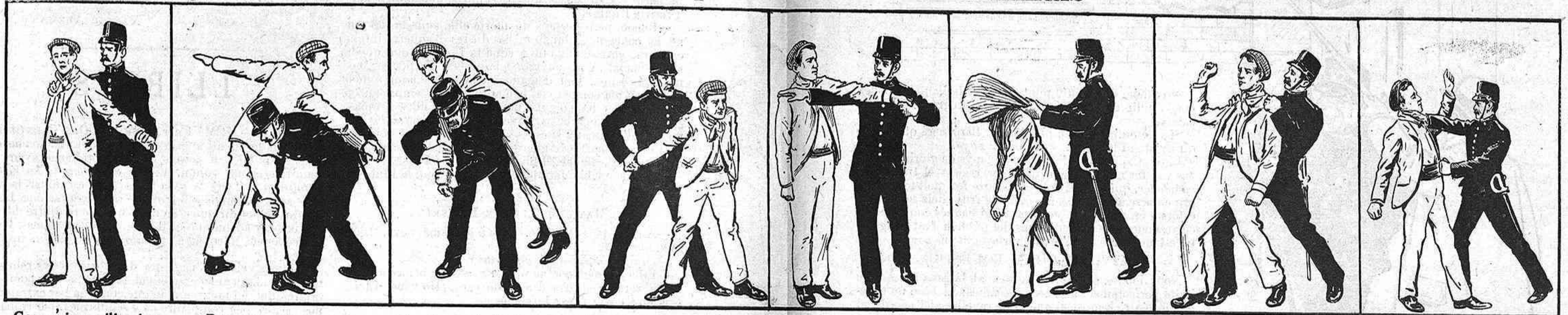
GLOSARI.—MCMVI per EUGENI D'ORS (XENIUS).—L'autor de aquest aplech de crónicas, las ha anadas donant al públich á petites dossis quotidianas avans de reunir las en un volum. En las columnas de *La Veu de Catalunya* té l'Ors la seva trona pera escampar la flor dels seus ensomnis y 'l fruyt de sas observacions. De 'n Xenius se pot dir que s'ha creat un género dintre del periodisme, y ademés un estil propi, molt personal, y tan perfectament adequat al género que 'ls jutjem inseparables.

Algunas voltas se 'ns figura descobrirhi certs rebuscaments, y algun amanerament ab tendencias á la pomposa originalitat del mot; pero lo que comensa per extranyarnos, acaba per complaure'ns y seduhirnos, per trobarhi entre la forma y 'l fons un nexa molt íntim. Se revela en Xenius enemich mortal de la vulgaritat, dels conceptes trillats y de la frasse feta, y com posseheix una erudició vastíssima al servey de un esperit molt original, y un dó de selecció molt distingida, se fá llegir sempre ab gust y logra ferse admirar molt sovint,

EL JIU-JITSU

aplicat á la persecució dels criminals

Com s'immobilisa á un home.

Pera carregársel á coll.

Conducció facilíssima de un detingut.

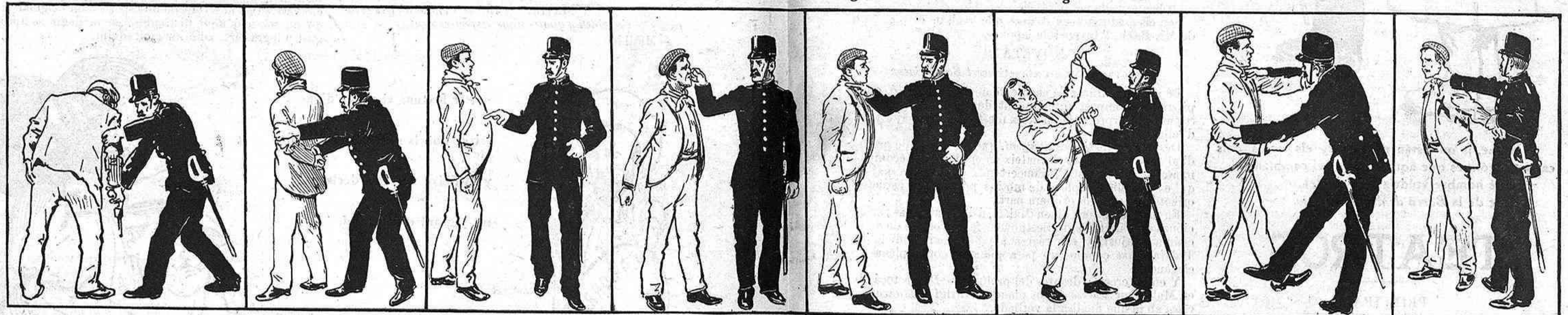
Pera ferlo seguir si 's nega á caminar.

Un' altra manera de ferlo seguir.

Dominació absoluta d' un detingut.

Com se detura á un fugitiu.

Segona manera de deturar-lo.

Pera desarmar á un criminal.

Agarrada de bras d' efecte segur.

L' atach al buyt del estómach.

La caracolada de nas.

El cop á la nou del coll.

Com se tira á un home á terra.

Un altre procediment pera fer caure á un home.

Subjecció del bras y del coll y immobilisació total.

Pot ser, per no pagar tribut á la ratxada fácil y á l' emoció calenta y palpitant propias de las fullas diarias, sas crónicas tenen siti més adequat en el llibre, qu' en el mateix periódich y resultan més importants reunidas, que no publicadas fragmentariament. Si es justa, com creyém, la nostra impressió, aquesta circumstancia faria son millor elogi, per tant que adquiririan el valor d' obra completa y durable.

El *Glosari* es l' impressió de un any enter ab totas sas complexitats vista á través d' un esperit culte, il·lustrat, rich en ideas, pródich en esperansas falagueras, acaonador de il·lusions hermosas y que sent per la rediviva Catalunya un amor de adoració fervent. Y com además en Xenius es un civilista y un progressiu, l' actual moviment catalá ha de contar-lo com un dels seus empentadors més decidits envers un gloriós avenir.

L' aplech está realzat ab un hermós prólech molt carinyós, pero també molt just, degut á la ploma del seu company Raymond Casellas.

ENGRUNAS per A. JULIÁ POUS.—Contingudas en un

petit volum molt elegant, el Sr. Juliá Pous, ha reunit sas inspiracions poéticas. Son títul li escau molt bé: son realment *engrunas* de un pa d' amor, que té tots els gustos: la dolura de las il·lusions, la nutritiva substancia dels goigs íntims; pero també algunas voltas las amargors de las decepcions y la inapetencia del desengany.

Aquesta poesia purament subjectiva, inspirada en l' amor á la dona, passió eterna de la humanitat, sol interessar poch, com no tinguin els versos en que s' exhala un positíu valor tant d' inspiració com de forma literaria. Género cultivat per tots els grans poetas, constituheix un escull en que se solen estrellar las mitjanías.

En Juliá Pous, que se sosté á molt bona altura, ha trobat encare cosas novas pera dir y las ha ditas bé.

Heus' aquí algunas de sas *engrunas*:

V

«Cásat ab Don Fulano—li digueren—
es molt rich y ditxosa ab ell serás.»
Y un cap-vespre, sa mare y sas amigas
la vestiren de blanch.

Ab el cor oprimit, l' ánima trista,
las portas de la iglesia ha traspasat.
Després á una pregunta que li feren,
lentament baixá 'l cap.

Ja es casada; no estima, ni l' estiman
y 's retors en son llit fret com el glas.
Ni una carícia sent damunt sos llabis
que calmi sa ansietat.

Troba buyda al matí cada jornada,
morta la llum del sol, el cel malalt,
que de sa cara la grogor fá presa,
que la vida li cau.

Sa mare y sas amigas prou li dihen:
—«Estíma'!»—á la mort remey cercant.
«Estíma!» Com si aixó fora tan fácil
com vestir-se de blanch.

XVIII

Al tombá una cantonada
aquest matí ens hem topat.
—«Dispensi»—m' has dit.

—«Perdoni»,

jo t' he respost al instant.
La gent que passá prop nostre
«¡qué galants!» degué exclamar.
Jo no recordo en la vida
havernos tan mal tractat.

XLI

Temps enrera 'm deya:—Antón
¿per qué haurás vingut al món?
T' he conegut, t' he estimat
y may més m' ho he preguntat.

Las *Engrunas* de 'n Juliá Pous están presentadas al públich ab una carta-prólech de l' Apeles Mestres, escrita ab humorístich desenfado.

RATA SABIA

CAMBI OPORTÚ

—Home, ja qu' están modificant els noms dels carrers, ¿cóm es que aquest no 'ns el cambian?
 —¿Qué nombre voldria V. ponerle?
 —Calle de la Barra de don Prudencio.

TEATROS

PRINCIPAL

En el passat dissapte-Aulés, el festíu autor estrená una nova joguina titulada: *No diguis blat...* ab dos pessas de música del mestre Borrás de Palau. L' obra está basada en un graciós equívoc, y per lo que respecta á la música es elegant y ben instrumentada, havent demanat el públich la repetició de un dels dos números.

De manera que 'ls autors de *No diguis blat...* poden dir aquesta vegada que tenen l' éxit *al sach y ben lligat*.

ROMEA

Al Sr. Busquets... dich al Sr. Lluís de Arenys... ó més clar y més veritat al Sr. Baró, no 'l va rebre malament, molt al contrari, el públich de Romea, al presentarli la seva-obra *Temps de belluga... campí qui puga*. ¡Es tan bonatxás, y té unas pessigollas tan fácils aquell públich, que qualsevol cosa 'l fá riure!

A nosaltres també 'ns fá riure molt, que 'l Director del *Avi Brusi*, tan serio quan escriu las sevas dominicals contra 'l partit republicá y la revolució, resulti tan graciós, fet un gat dels frares, al presentarse davant del públich en un teatro.

La gracia de la seva última comedia está en haverse apoderat de la tan coneguda producció *Batalla de damas*, pera *desarreglarla* llastimosament, es á dir: despullantla de todas las finesas pera ferne una cosa ordinaria, xavana y mansa.

No sabém fins á quín punt aquests fusellaments poden contribuir al prestigi del art y al progrés del Teatro catalá.

Si va cundint l' exemple del Sr. Baró, será qüestió de dir aviat:—Pleguém... y *campí qui puga*.

El Sr. Capdevila y 'ls seus companys de glorias y fatigas van fer moltes plagacitats per realzar el treball del *adaptador*, quí al meu pobre entendre feu molt mal de no presentarse á las taulas á recullir el fruyt dels seus grans esforços en pró de la cultura. Si hi hagués comparegut, corresponent als aplaudiments del públich fent la figureta, estém segurs que l' éxit hauría sigut ensorrador.

TÍVOLI.—CIRCO EQÜESTRE

Nous debuts: el de Mr. Andrée, ab la seva *poupée* que imita perfectament á la nina mecánica; Lichton un excellent excéntrich musical que fá maravillas ab l' acordeon; y le *Nu esthetique* un conjunt de cinch personas, que ab las carns previament *metalizadas*, reproduheixen á la perfecció coneguts grupos escultórichs... Tots ells s' han vist molt ben acullits pel públich.

Son els gustosos *hors d'œuvre* que realzan el plat fort de Mr. Rakú, l' invencible japonés.

NOVETATS

ASSOCIACIÓ MUSICAL.—Concert Saint Saens

Bé podém calificar de aconteixement una audició, qual programa compost íntegrament de pessas de 'n Saint Saens es interpretat pel mateix mestre en la major part d' ellas.

Després de *Le timbre d'argent*, que serví com de prelu-di al concert, executá ell mateix en el piano ab acompanyament d' orquesta 'l Concert número 5 en Fa major, qu' es un deliciós aplech de motius populars de carácter oriental. Aixó es la primera part.

En la segona: tocá ab en Malats, á dos pianos sas variacions sobre un tema de Beethoven, fent prodigis de delicadesa y ajust, y ens recreá ab la primera audició de *Vedding-Cake* composició pera piano y corda plena d' elegancia.

Y en la tercera: després del prelu-di *Le Deluge* tocá ab en Malats un *Scherzo* á dos pianos, y dirigí la *Marxa heroica* ab la que finalisá la vetllada.

L' insigne Saint Saens, sigué objecte, durant el concert de una serie de ovacions entussiasas.

GRAN-VIA y NOU

En tots dos teatros se representa l' entremés *Nanita-Nana* dels germans Alvarez Quintero.

Es un' obreta insignificant, que se sosté principalment pel crédito de la firma que l' autorisa.

APOLO

S' ha estrenat el melodrama *La ciega mártir*, arreglat del francés pels Srs. Ayné Rabell y Fuentes fill.

Es una obra francament efectista, plena d' episodis de la vida obrera, que 'l públich del Paralelo ha acullit ab aplausos y cridades dels autors á l' escena.

N. N. N.

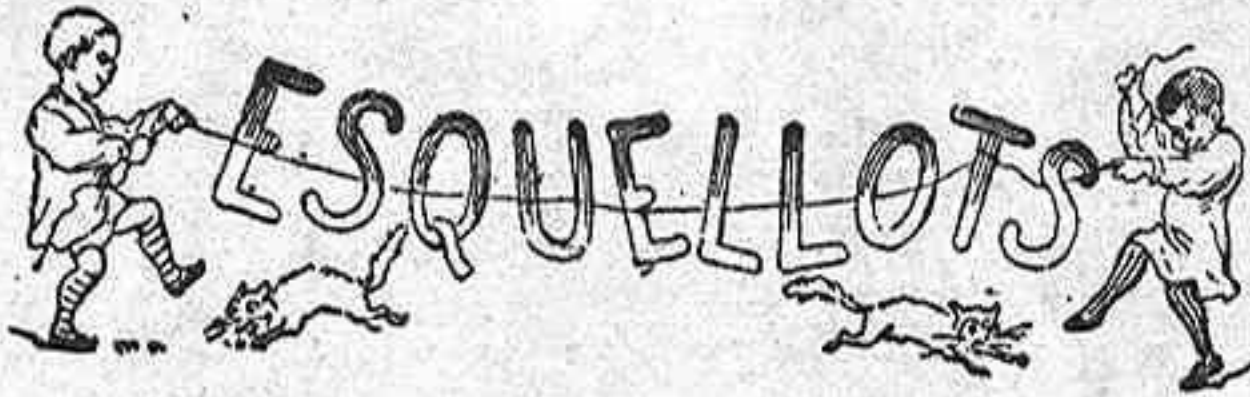
INCOMPREENSIBLE

Quan escrich aquestas ratllas
 el cel plora, va plovent.
 Quan surtin, ey! si es que surten,
 no sé si estará seré

ó si... pro 'm té sens cuidado
lo que llavors fassi 'l temps.
Diuhen els qui més s' hi fixan,
y crech que están en lo cert,
que ja passa de dos mesos
que 's fabrican molts bolets
per la terra catalana,
es á dir; que plou de ferm.
Ja ha plogut, ja; pro la cosa
no es estranya... ¡qué ha de ser!
haventhi boscos sens arbres
y núvols per tot el cel...
y además Deu es molt sabi
y amiguets, lo que fa Deu...
Si algunas terras se negan
y altres las assota 'l sech,
tot aixó será molt ximple
pero sempre estará bé
pel que creu en una forsa
sobrenatural. ¡Amén!

Lo que no entench y 'm preocupa
es que aquest any, caballers,
sobrantli tanta y tanta aigua...
es un any que acaba en set!

ANDRESITO

¿Tu quoque Ossorius?

Per haverli recordat *El Poble Catalá* que al denunciar el Sant Jordi de la casa de la Diagonal, s' havia posat al nivell d' aquell governador dels temps de la Revolució á qui en Rivero va dimitir per no saber lo que era una aurora boreal; per una frusleria sense malicia, que no tanca cap ofensa ni entranya cap mala intenció, aquell periódich ha sigut objecte d' una denuncia.

Aixó ja es reincidir, D. Angel.

Per lo tant, desitjém de tot cor que 'ls Tribunals també reincideixin.

Y que la carabassa que varen donarli, ab motíu de la denuncia de Sant Jordi, li reiterin ab motíu de la que acaba d' entaular contra *El Poble Catalá*.

Ab dos carabassas aixís ja té molt adelantat per anar á pendre banys d' oleatge, ¡ey! si en la temporada dels banys es encare governador de Barcelona, que me 'n dupto molt.

Puig, com diria l' Urrecha:

¡Mal va qui pert la corretja!

Una noticia que 'ls assombrará.

En Lerroux té qua. No es que jo may l' haja vist despullat y puga afirmarho de ciencia propia; pero que 'n té ho assegura *El Progreso*, testimoni, en aquest punt, completament irrecusable.

Llegeixis, sino, lo que deya divendres de la senmana passada, parlant de las mentidas solidarias:

«Las de ayer fueron morrocotudas y, como siempre, dedicadas al *cadáver* de nuestro querido director que, por fortuna, vive, *colea* y goza de excelente y envidiable salud.»

Ja ho veuhen, *colea*. ¿Si no tingués qua, cómo se las compondría per *quatejar*?

**

Y tan cert es que 'n té, que jo estich per creure que, d' un quant temps ensá, la porta entre las camas.

Baix aquest respecte s' ha d' aprobar el seu viatge á América.

Si s' ensenya com á fenómeno, fará diners.

En Pío Baroja, qu' es un escriptor pessimista y neguitós, s' ha posat á fer l' anállisis psicológich dels cataláns, y ab molta ingenuitat diu que 'ns aborreix perque som un poble fort, y tots els pobles forts li inspiran menyspreu.

A nosaltres, més piadosos, els escriptors desequilibrats ens inspiran llástima.

**

Ha descubert encare un' altra cosa en Pío Baroja. Fundantse en que som treballadors, industriosos, negociants, positivistas en filosofía y realistas en literatura, y atenant á molts altres circunstancias més ó menos capciosas, ens tatxa de juheus. La rassa judaica, segons ell, va escampar molta llevar per Catalunya.

Tan poch ens ofén ab aquesta presumpció, que afegirém una nova observació á la seva llarga llista, y que á n' ell se li ha quedat al tinter.

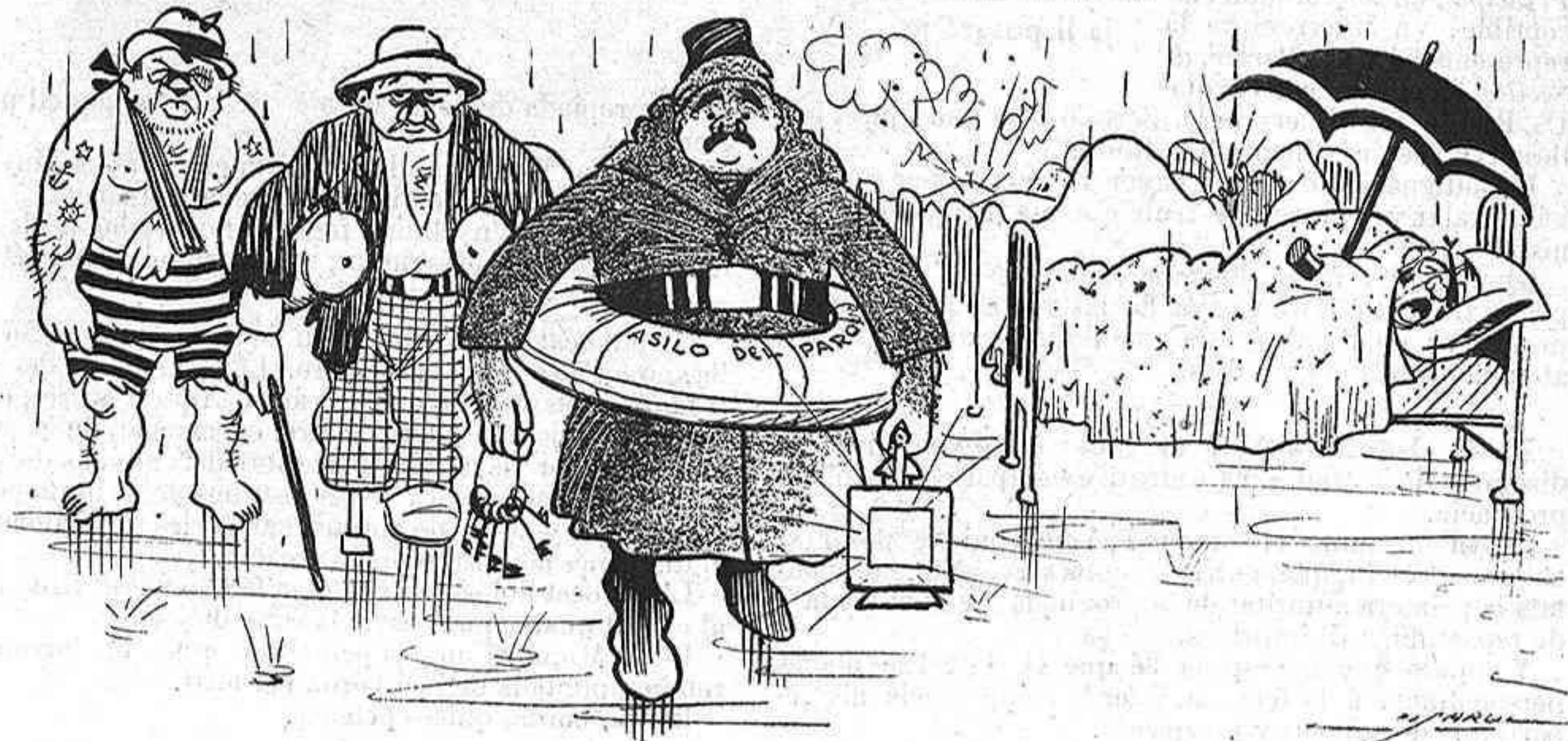
Els juheus aborreixen el ví y els catalans odiém la bo-ratxera.

Ja se la pot apuntar, per si té á bé oferirla com un obsequi á alguns intellectuals de Madrit, tan contraris de Catalunya com amichs de portar mantellina.

Mentres uns estudiants del Institut feyan manifestacions de desagrado á un catedrátich que, segons ells, no fila gayre bé, s' escaygueren á passar per allá davant un jefe y alguns oficials de caballería. Se detingueren, y 'ls escolars, per evitar un equívoch funest, posaren fi á la seva demostració. Sols després d' haverse allunyat convensuts de que la cosa no anava per ells, els estudiants continuaren la gresca; pero sempre contra 'l seu professor.

D' un fet tan senzill, explicat y cerciorat degudament, ne volgué treure un gran partit la *Gaceta xina*, per' encendre 'l foch de las passións, afirmant que 'ls escolars havían insultat á dignes membres del exércit.

AL ASSILO DE POBRES DEL PARCH

—Aneu venint... ¿Veyeu com no hi ha tanta humitat com els diaris suposan?

La conducta del periódich d'en Lerroux es tan odiosa, que ratlla en repugnant. Com si no li bastés el seu paper d'esbirro, encare s'adjudica el de calumniador, mal haja de mistificar els fets y envenenar las més bonas y puras intencions.

Afortunadament ha abusat tant de la perfidia, que 'ls seus malvats propòsits se disolen ja entre 'l despreci general.

El president de la Diputació ha tingut la bona idea de advertir als arcaldes y particulars dels pobles que han suferit las conseqüencias de las inundacions, que pera dirigírseli en demanda de socorros, no es necessari que ho fassan en paper sellat.

Antiguament á Catalunya el paper sellat no s'usava per res.

Just es, que ara, á lo menos, se prescindeixi d'ell en un cas en que 'l president de la Diputació actua com á particular, pera portar consol á tants desventurats.

Ha dit un periódich qu'entre 'ls estudiants de la Facultat de Medicina 's nota certa efervescencia per obtenir que s'adelantin las vacaciones de Nadal.

Nosaltres hi estém conformes: que s'adelantin, no sols las de Nadal, sino totes las hagudas y per haver; pero ab una condició: que 'ls estudiants cambihin el nom que portan per el de *vacacionants*.

D'altra manera, s'introduhirá gran confusió en las ideas, y 's dirán estudiants, precisament els que no estudian ni volen estudiar.

La senmana passada al *Principal*, un senyor molt susceptible, va interrompre la representació del *Barber de Sevilla*, en el moment en que D. Basilio reb diners de D. Bartolo pera que aquest enllestexi 'l seu casament ab la Rosina.

La indignació de aquell senyor reconeixia per causa l'hàbit talar y 'l barret de teula que usa 'l trapacer organista.

¡Quína falta fá en Beaumarchais!... No s'hi lluhiria poch, trayent á la vergonya de las taulas á n'aquests prototipos de l'hipocresía y de l'intolerancia, que tan abundan en els nostres días!

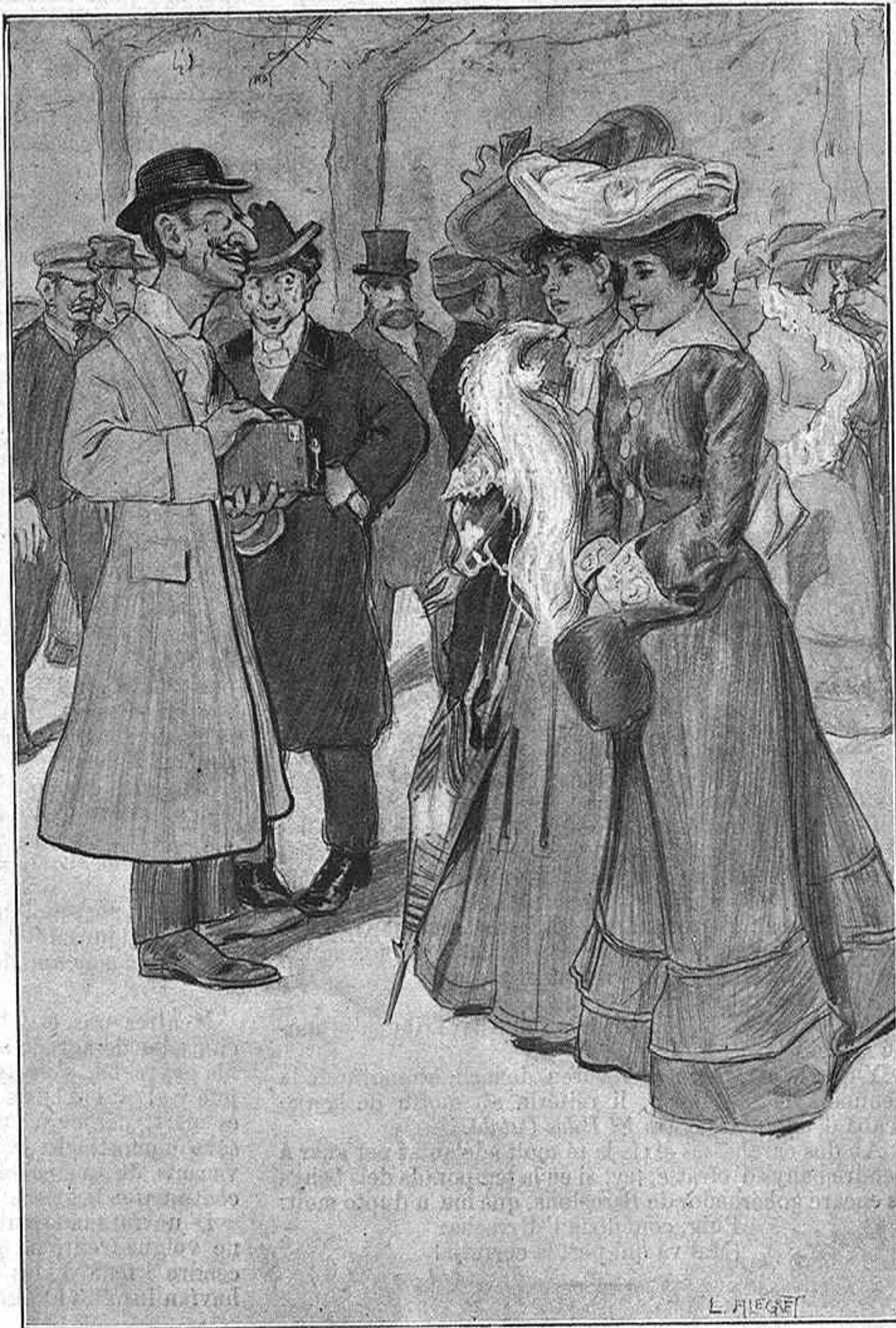
El Sr. Ossorio va rebre un bulto molt voluminós de discursos de 'n Maura, ab ordre d'escamparlos per tota la provincia.

¡Vaya un apuro el en que l'Amo Toni va posar al Governador! Perque, entre 'ls molts serveys que té montats la primera autoritat de la provincia, no s'hi conta 'l de repartiment d'impresos.

Y suposo que no estaria bé que D. Angel se 'n anés personalment á la Rambla, á fer la competencia als repartidors de anuncis y prospectes.

Si 'm fos permés aconsellarlo, jo li indicaria una ma-

AVANS DEL DISPARO

—Nó; no hi ha necessitat de que 's quedin tan encatronadas: el carró ja li posaré jo.

nera apropiada de donar un bon destí á tot aquell paperam.

Jo, al seu lloch, el distribuiria entre las castanyeras perque hi poguessin embolicar la seva mercancia.

El discurs de 'n Maura fent certas promesas als solidaris, ¿qu' es, després de tot, més que una *castanya*?

Un advocat, encare que sigui de secá com es el Miquel, no ha de ser tan embustero. Las xurriacas del amo li fan fer tots els papers del auca. Aquest gosset, escribent memorialista y lerrouxaire, encarregat de passejar la llengua per las regions posteriors dels amichs del gitano que l'alimenta, va á las sessions del Ajuntament á embrutarse y acaba de empudegar ab las sevas mentidas el diari més embustero de la creació.

L'advocat del *obrero sevillano* farà carrera. Díu valent al cobart quan aquest es de la colla dels seus.

Es en Miquel un gos peter que quan un lerrouxero reb una puntada de peu borda per altri.

Borda, borda, quisso petener.

El progrés es infinit.

Y ho demostra que avuy s'efectuan els robos no ja

sols esbotzant las portas de las habitaciones, sino obrint un boquet en el terrat y penetranthi per medi de una corda.

Aixó es lo que li ha succehit al amo de una preciosa colecció de objectes d' art antich instalada en una casa de de la Plassa de la Catedral, ab la particularitat de que 'ls lladres, van donar probas dels seus coneixements arqueològichs, emportantse'n els exemplars més estimables tant pel seu valor artístich com per la seva raresa.

Fins els deixebles de Caco patentisan la seva ilustració!.. ¡Oh! El progrés es infinit.

Un eco de Madrid;

«Els amos forners tractan seriament de declarar-se en vaga, per creure que las autoritats son massa exigents en el repés y en la calitat del pá.»

Y la rahó 'ls sobra ¡que dimoni!..

Si expenen el pa dolent y fins perjudicial á la salut ¿no realisan un acte humanitari mermant el pés tot lo que puguin?

Mentida sembla que las autoritats no arribin á compendre la bona intenció de uns flequers tan considerats.

El distingit artista B. Gili Roig, té exposats aquesta

EL DESARME DELS VIGILANTS SENSE XAPA

—Ja podeu buscar, jal... D' arma de foch, no me 'n trobareu sinó una.

—¿Cuála?

—La pipa.

senmana en el Saló Parés una hermosa colecció de quadros, pintats á conciencia, representant impresions del Pirineu, del Monseny y de la Costa, ademés de dos notables imitacions de tapissos.

En totas aquestas obras, seriament interpretadas, y seguint las modalitats modernas, ha donat l' artista lleydata una mostra brillant de sos grans progressos.

A Madrid vá celebrarse diumenje un meeting anti-solidari.

Y á pesar del gran bombo que vá ferse ¿quánta gent dirían que hi vá assistir? Unas setanta personas.

Y aixó que la celebració del acte coincidí ab la campanya desaforada dels rotativers del trust, en contra de Catalunya.

Aixó proba quant verdadera es per tot arreu y fins á Madrid mateix la dita catalana «Molt soroll y pocas nous.»

Ben pocas nous, y encare buydas de dintre.

El Sr. Elías de Molins ha anat á Madrid á fer una visita á n' en Maura, ab la pretensió de obtenir el càrrech de senador vitalici.

Segons sembla li ha dit:—D. Antoni no desayri al partit conservador de Barcelona: donguim lo que li demano y haurá fet senador vitalici no á un home sino, á tot un partit en massa.

En una botiga de objectes d' art, hi ha per vendre fá temps una Inmaculada venturera de marbre.

Y ningú hi diu res, á pesar de que l' ofereixen molt barata y á pesar de ser de bona firma.

Un bromista deya l' altre día:—¡Si 's pogués acreditar que ha fet algun miracle, crech que trobaria comprador!

A lo qual li replicá un company no menos bromista qu' ell:

—¡Miracles! Ab sols que inspire á algú las ganas de comprarla, podrem dir que ha fet el primer!

En un teatro popular de Londres se representava un melodrama dels que posan els cabells de punta.

L' actor Robinson, el traïdor, estava pròxim á morir, quan el públich emocionat, exasperat, indignat se posá á xiularlo, á insultarlo, armant un xivarri aixordador. Aguantá 'l cómic l' esbranzida de la turba, pero veyent que no 's calmava, s' alsá de un salt del llit ahont jeya y adelantantse fins al prosceni, espetá 'l següent discurs:

—«Damas y caballers: apelo als seus sentiments de justicia y 'ls suplico que no pertorbin el curs de la representació. Els bons van á ser salvats y premiats; pero es precís que se 'ns dongui temps per aixó. Per lo que á mí atany, estich disposat á morir; pero 'ls prego que 's reportin, porque m' es impossible ferho en mitj de un estrépit tan espantós.»

Una salva de aplausos vá acullir el speech del artista, el qual se torná á tirar damunt del llit, y fent quatre extremituts vá entregar l' ánima á Deu.

Dos cents valencians, segons assegura la *Gaceta dels xicos*, han obsequiat al senyor Vinaixa ab un banquet en el qual va haverhi xampany, brindis y altrás expansions revolucionarias.

Una pregunta. Tractantse d' un acte de ressonancia tan inmensa, ¿que no se 'n farán targetas postals?

Home, *hermano* Ulled, ja ho sabém que vosté es un lerrouxista dels més reconsagrats; pero ¿creu vosté que aixó

PAPER REGALAT

- ¿Qu' es aquí que diu que donan feixos de discursos de 'n Maura?
 —¿Qu' es presidenta d' alguna junta feminista?
 —No senyor: soch cigronayre, per servirlo.

l' autorisa, quan escríu, pera despilfarrar las comas de la manera desconsiderada que vé fentho?

¿Quí—per exemple—li ha donat permís pera cometre párrafos com el que á continuació copíu?

«Síntomas verdaderamente repugnantes, que fuerzan á tomar la pluma, en demanda de medidas que oponer, á la propaganda descarnada, de ideas subversivas, que de modo grave amenaza, la integridad de la patria...»

¿No veu que aixó, á més de fer riure, l' exposa á que qualsevol día l' *Academia Española* 'l fassi agafar per ofensas á la gramática y atachs al sentit comú?

Díu *El Progre*:

«Cuando las circunstancias de la lucha política lo demanden, Lerroux recorrerá las regiones de España...»

Si la noticia no es una broma, ja cal que don Prudencio vaji alerta, quan arribi aquest cas.

¡Acordaos del Maine!...

Dich... *¡acordaos de Rubí!*

Una nota pedagógica.

L' altre día en un centre lerrouxista varen celebrarse els exámens dels alumnes que assisteixen á la seva escola.

Y ¿saben qui va presidirlos?

El coronel Careaga, qui com á virolla del acte, va pronunciar un discurs.

Ja 'm figuro de qué devía hablar.

Del pacto del hambre, de las sabandijas solidarias y de las treinta y dos heridas.

Don Alacandro es inagotable.

Ara projecta establir en la ja famosa *Casa del Pueblo* una escola, que si no eclipsa las glorias del forn en construcció, no se 'n hi deurá faltar gayre.

Per si ho duptan y com á mostra de la organizació que l' *amigo del obrero* pensa donarli, vejín las dugas següents cláusulas del seu reglament:

«La enseñanza de los niños será *absolutamente gratuita*.»

«Los socios de la Agrupación pagarán por cada uno de sus hijos que asistan á la escuela *dos pesetas*.»

Es á dir, els fills no pagarán res.

Els que pagarán serán els pares.

¿Han vist res més revolucionariament graciós?...

Xascarrillo de postres:

En un tribunal:

Un advocat defensor perora ab gran ardor, y al observar que un magistrat está pesant figas, interromp el seu discurs.

El President l' invita á continuar, y l' advocat replica:

—Ab la venia de la Sala esperaré que 'l Sr. magistrat que 'm sembla que dorm, se digni escoltarme.

El President li observa:

—Precisament l' actitud que ha adoptat dona lloch á creure que l' escoltava massa.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Dijous dia
5
de Desembre

LA ESQUELLA
DE LA TORRATXA

Sortirà dijous
5
de Desembre

ALMANACH

pera l' any 1908

TEXT VARIAT Y TRIAT — ILUSTRACIÓ SELECTA Y ESPLÉNDIDA

Mes de 100 firmas colaboran en l' Almanach

PLANAS EN COLORS — CUBERTA IMPRESA Á LA TRICROMÍA

Sortirà dijous
5
de Desembre

Preguém als nostres corresponsals que no tinguin la demanda feta, la fassin sens perdua de temps, per facilitar las operacions de l' Administració.

El dijous
5
Desembre sortirà

Dietarios para 1908 desde Ptas. 0'80 á Ptas. 2'50

NOVEDAD

LA CASA DE LA PRIMAVERA
POR
G. Martínez Sierra
— Un tomo en 8.º, Ptas. 8'50 —

EDICIÓ POPULAR

LA FIRA DE NEUILLY
PER
G. MARTÍNEZ SIERRA
Traduït per
SANTIAGO RUSIÑOL
Preu: 1 pesseta

NOVEDAD

La lucha por la salud
POR EL
Dr. BURLUREAUX
Versión española por el
DR. JOSÉ BLANCH Y BENET
Un tomo en 8.º, Ptas. 8'50

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA

Todo comprador de EL AÑO EN LA MANO tiene participación en la Lotería Nacional de Navidad.

EL AÑO EN LA MANO

es un espléndido tomo de más de 500 páginas, con un sinnúmero de grabados intercalados en el texto.

EL AÑO EN LA MANO

se vende en toda España y América á los siguientes

PRECIOS: { Edición económica, encuadernada en cartóné . . . . . Ptas. 1'50
Edición de lujo, con tapas oro y relieve . . . . . » 2

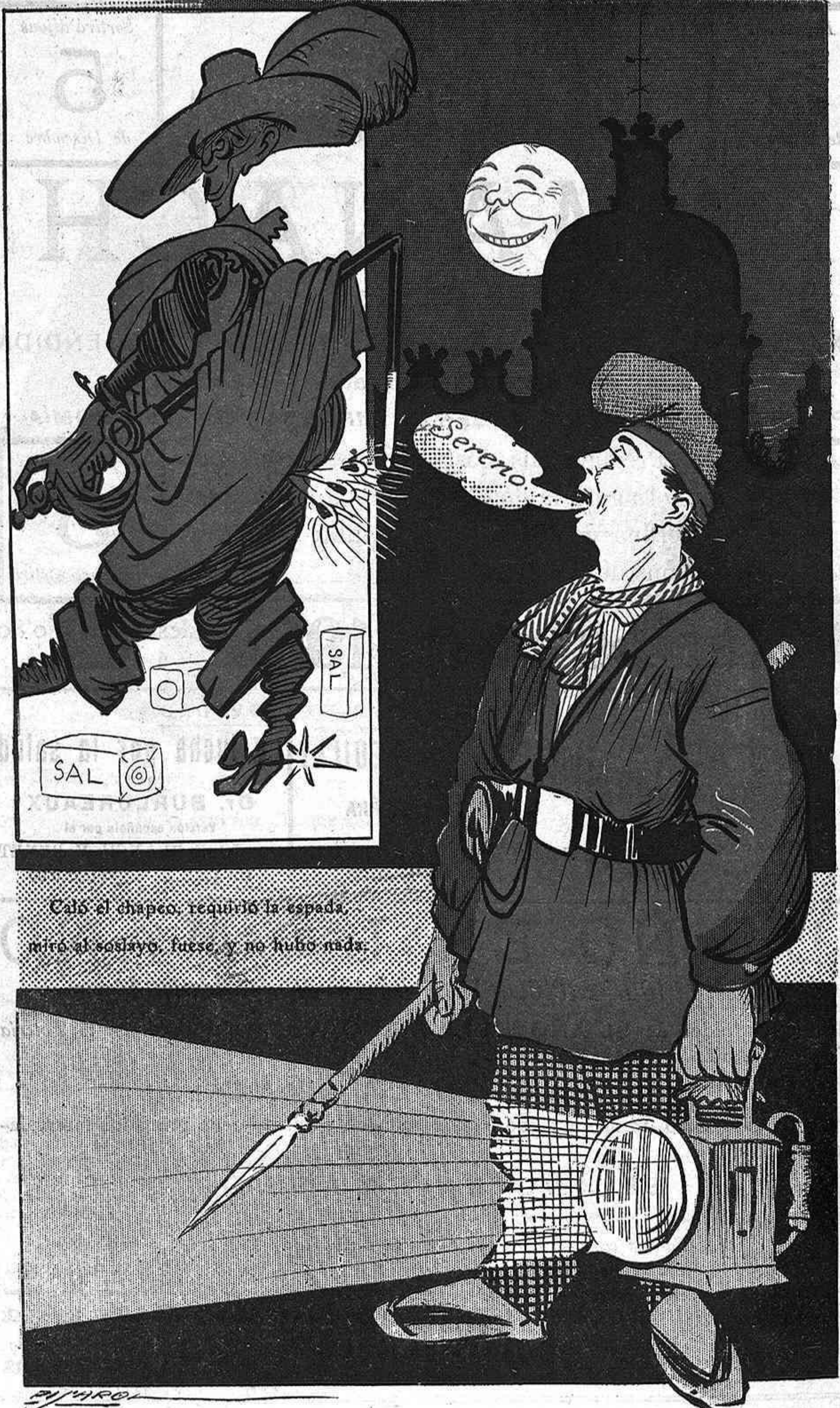
BAZAR DE LA UNIÓN
Calle de la Unión, número 3
== **BARCELONA** ==

TALONARIOS

de la Lotería
de Navidad
25, 50 y 100 hojas

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certícat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

ALLÀ

Calb el chapeo, requirio la espada,
 miro al soslayo, fuese, y no hubo nada.

AQUÍ